

Lausunto HE 101/2020 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta, HE 101/2020 vp. Näkemyksemme mukaan Lakiosuus on sinällään selkeä, muutamaa huomiota lukuunottamatta. Kaikkiaan esitetty malli hajautetusta järjestelmästä ja sen kansainvälisestä yhteentoimivuudesta on Suomelle erittäin kannatettava. Bluetooth-teknologiaan liittyy tiedossa olevia teknisiä haasteita ja “väärin positiivisten altistusten” osuus on huomioitava sovelluksen vaikutusten arvioinnissa myös jatkossa. Lain kohteena oleva mobiilisovellus on näkemyksemme hyvä lisä tartuntatautijäljityksessä.

Kiinnitämme lausunnossamme huomiota siihen, että nykyisessä muodossaan Lakitekstistä saa kuvan, että itse tietojärjestelmän on hävitettävä nykyisen akuutin tilanteen mentyä ohi. Näkemyksemme mukaan on melko oletettavaa ja vähintään toivottavaa, että lain kohteena olevan järjestelmän lähdekoodia kuitenkin julkaistaan laissa määritellyn THL:n toimesta. Näin on toimittu muiden maiden vastaavien järjestelmien yhteydessä. Lakitekstin sanamuotoa yksinkertaisesti voisi muuttaa ja esittää tietosisällön/datojen hävittämistä, joista myös tarkemmin säädetään. Näin myöhemmissä vaiheissa itse järjestelmän rakentamista ei pitäisi aloittaa alusta, vaan kyse olisi pikemminkin jatkokehittämisestä. Tämä näkemyksemme mukaan osaltaan oli tarkoitus.

Lain §43 c *Tietojärjestelmän käytön yhteydessä tapahtuva henkilötietojen käsittely* kohdassa: “5) käyttäjän 43 e §:n 1 momentissa tarkoitetun yhteydenotto-pyyntöön yhteydessä ilmoittamat nimi, puhelinnumero, kotikunta ja tarvittaessa tilapäinen asuinpaikka ja oiretiedot.” Toteamme, että vastaavat tiedot kerätään jo nykyisellään oirearvioletoina kansallisessa julkisomisteisen SoteDigi Oy:n CE-merkityssä Omaolo-palvelussa, sen koronavirustaudin oirearvio -kyselyssä. Rajaako lain tarkka kirjaus Omaolon hyödyntämisen vastaavassa käyttötarkoituksessa pois?

Lain perusteluosassa viitataan sovelluksen 60 % tavoitteelliseen väestöpeittoon. Samassa kappaleessa viitataan älypuhelimien osuuteen 65 vuotta täyttäneisiin suomalaisiin seuraavasti: “65-74-vuotiaista 63 prosentilla on älypuhelin. 75-89-vuotiaista vain 27 prosentilla on älypuhelin. Jotta sovelluksesta on väestötasolla hyötyä, on sen oltava riittävän kattavasti väestön käytössä. Jos tavoiteltaisiin käyttäjiksi 60 prosenttia väestöstä, se tarkoittaisi, että 3,3 miljoonaa henkilöä lataisi sovelluksen lyhyen ajan sisällä.” Käytännössä 65 vuotta täyttäneitä suomalaisia on Tilastokeskuksen ikärakennetilaston mukaan yhteensä yli 1,2 miljoonaa (noin 22 % koko Suomen väestöstä). Vastaavasti sovelluksen käyttö ei kohdistuisi kovin kattavasti alle 13-vuotiaisiin lapsiin, joita on liki 750 000 (noin 13 % koko Suomen väestöstä). Pidämme 60 % väestöpeittoa koskevaa tavoitetta erittäin kunnianhimoisena, mutta kannatettavana.

Lain perusteluosassa ei ollut selkeästi luettavissa (mm. sivu 16), miten mobiilisovelluksen tarjoamat tiedot integroidaan terveydenhuollon ammattilaisten, infektioautiyskiköiden, tartuntaketjujäljitykseen. Sovelluksen hyötyjen saavuttamiseksi integroiminen tartuntaketjujäljitystä tekevien ammattilaisten arkeen tulee näkemyksemme mukaan välittömästi tarkentaa. Erityisen merkityksellisenä pidämme perustelumuiustiossa s. 16 mainittua kohtaa: "Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee toteutus- ja testausvaiheessa arvioida ehdotetun tietojärjestelmän avulla saatujen altistustietojen käsittelyyn liittyvän kansallisen ohjeistuksen tarvetta kunnille ja kuntayhtymille.". Ehdotamme, että kyseistä kohtaa tarkennettaisiin huomioimaan kyseisten tahojen yhteistyö.

Kiinnitimme lain perusteluosassa huomiota myös siihen, että lain taloudelliset vaikutukset -osio on vähän itseään ruokkiva. Todetaan, että jäljittämiseen, testaamiseen ja karanteenipäätösten tekemiseen liittyvät kustannukset voivat nousta. Tämä lienee itsestään selvää, koska sovelluksen avulla päästään kiinni useampiin mahdollisiin testauspauksiin. Sovellus kuitenkin mahdollistaa maksimaalisen testauskapasiteetin hyödyntämisen, joten sinänsä nykyiseen tilanteeseen nähden olisi jopa toivottavaakin.

Solita Oy